Levelek

Moszkva és Peking... Sűrűn elhangzott mostanában a világ minden nyelvén e két város neve. A munkásság Párizsban és Chicagóban, Londonban és Sidneyben, Tokióban és Budapesten szorongva figyelte a híreket, amelyek a szocialista világrendszer két legnagyobb államának viszonyáról, s az eddig töretlen testvéri szocialista szövetségben, szilárdnak vélt elvi-eszmei alapokon nyugvó baráti összetartozásban újabban bekövetkezett és főleg a gyakorlati politika sikján megmutatkozó nézetkülönbségekről szóltak.

A nemzetközi munkásmozgalom, a kommunista munkáspártok egységét a proletár internacionalizmus lenini eszméjének világméretű megvalósulását fenyegeti ez a Szovjetunió Kommunista Pártja és a Kínai Kommunista Párt között most már ideológiai síkra terelődött vita?

Azt kell mondjuk: igen. Az újságok világszerte ismertették a két párt Központi Bizottságainak nagy jelentőségű levélváltását. A kínai levélből nyiltan kitűnik, hogy a Kínai Kommunista Párt Központi Bizottsága szektásdogmatikus álláspontról bírálja a lenini elvekhez következetesen ragaszkodó jelenlegi szovjet pártvezetés politikai irányvonalát, nem átallva azt liberalizmussal és az imperialista világrendszerrel való megalkuvással vádolni.

Az a mód, ahogyan Kína a két párt képviselőinek moszkvai találkozását közvetlenül megelőző hetekben igyekezett megosztani a szocialista országok kommunista munkáspártjait és helytelen álláspontja támogatásához szövetségeseket próbált toborozni, semmiképp sem fér össze a kommunista proletár internacionalizmus elvével. Ezért kellett a Szovjetuniónak és más szocialista országoknak határozott eszközökhöz nyúlnia.

De mindenekelőtt nem is a módszerek, hanem a kínai álláspont elvi tartalma jelent komoly veszélyt, mint erre rámutatott a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának levele is. A kínai kommunisták továbbra is fönntartják azt a már régen túlhaladott nézetüket, hogy a szocialista világrendszernek és az imperialista világrendszernek békés egymás mellett élése nem lehetséges, és nyiltan hangoztatják, hogy a szocialista világrendszernek fegyveres erőszak alkalmazásával, háború útján kell leszámolnia az imperializmussal.

Mit jelentene e nézet megvalósítása a haditechnika jelenlegi fejlettségi fokán? Oly borzalmas méretű világégést, amelynek eredménye az emberi kultúra és civilizáció katasztrofális pusztulása, az emberiség jelentős részének tragikus megsemmisülése lenne. Egy ilyen méretű atomháború kirobbantásának felelősséget nem vállalhatja és nem is vállalja a szocialista világrendszer. Ellenségünk az imperializmus, de nem ellenségeink az imperialista országokban élő becsületes dolgozó emberek, hanem szövetségeseink, testvéreink a béke megőrzéséért folytatott harcunkban. Szövetségeseink az imperialista országok munkásosztályai s azokkal a nézetekkel, amelyek e szövetséget semmibe veszik, amelyek végső soron aláásják a nemzetközi kommunista mozgalom egységét és egyre növekvő tekintélyét, idejében és gyökeresen le kell számolnunk.

Ezek után nem kétséges, hogy a világ közvéleménye és a nemzetközi munkásmozgalom a két levél közül melyik tézisei mellett foglal állást. S hisszük, hogy a kínai kommunisták is belátják álláspontjuk tarthatatlanságát, mielőtt a két párt nézetkülönbsége tovább mélyülhetne.

B.

Szegedtől New Yorkig

KANADA — AHOGY ÉN LÁTOM

Általában nem tudok vonatban aludni, de a New York—Montreal szakaszon közlekedő vonatban hátrahajtott ülésen úgy átaludtam az éjszakát, hogy a kanadai bevándorlási tiszt ébresztett fel, nem sokkal Montreal előtt. Akkor már világos áprilisi hajnal volt, s a formaságok után ismét egyedül a vonat ablakán át figyeltem a havas világot, a leendő esztendő alatti új környezetemet. Akkor először tűnt fel az a kettősség, amit azóta másutt is oly sokszor észrevettem. Kettősség abban az értelemben, hogy Kanada fiatal ország, amelyben a legcivilizáltabb jelen ölelkezik a legvadabb múlttal Montreal és Ottawa között, a két nagy óceánt összekötő vasút környéke — ahol jártam — még 200 éve az Algonkin, Huron, Irokez indiánok földje volt, akik között az 1755—63-as angol-francia háborúig gyakorlatilag kőkorszak uralkodott.

Ma az itt elterülő Ontario és Quebec tartományok népes, virágzó és iparlétesítményekkel, településekkel teli tűzdelt részei az országnak, ugyanakkor vad őserdőket is lehet látni, melyeket soha nem ültettek, és áthatolhatatlan, gyakran vizenyős sűrűket vágni kevesen kedvelik. Igaz Kanadát már a vikingek felfedezték 1000 körül, később 1497-ben az angolok újra felfedezték, mégis csak a 17-ik században kezdődik a fehér letelepülés. Az indiánok ellenállásának utolsó fellobbanásai az 1838-as, majd az 1885-ös nagy lázadások, de ma már kb. 19 milliót számláló brit dominium kevesebb mert 1 százaléka csak az őslakó. A letelepülés korunkban sem szünetel, amit bizonyít, hogy Kanadában minden 5-ik ember nem itt született, az angol francia többség mellett sokszáz olasz, német, holland és skandináv akad. Van is hely bőven. Egy—egy tartományban egész Európa belefér, hatalmas területek pedig teljesen lakatlanok.

Első találkozás

Kis izgalommal és nagy érdeklődéssel ismerkedtem meg másnap vagy ötven kollégával és számtalan laborral. Lakást is kerestem (rengeteg van, de drágák) és nekivágtam az első bevásárlásnak a legénykonyhára. Egy amerikai rendszerű önkiszolgáló szupermarketben tolókocsit nyomtak a kezembe, s bizony zavarban voltam, hogy a rengeteg féle, polcokra rúgó sajtok közül melyiket szeressem. Itt egy-két hétre szokás bevásárolni aztán „jégszekrényből" élnek. Rövidesen megfelelő bankot is kellett keresnem. Ritkán fizetnek az emberek — apróságoktól eltekintve — bankjegyekkel. E helyett a csekkfüzet egy-egy lapját bizonyos összegre kiállítják, s átadják az eladónak, aki aztán a Banknál felhasználja azt fizetési eszközül. Biztosításra is szert kellett tennem. Ha itt valaki megbetegszik még az inge is rámegy, oly drága a kórház, orvos, patikus, azért kell a biztosítás.

Az emberek barátságosak és segítőkészek. Munkahelyemen különösen megszokták az idegeneket, hisz itt minden nemzet fiai megfordultak már, sőt érkezésemkor egy kedves debreceni kollégám (Bartha Laci) révén hazánké is. Természetesen eleinte sok nehézséggel kellett megbirkóznom. Egyrészt főnökömnek (A. Lastham) elvárta hogy azt, amin ő 15 éve töpreng, én 20 perc alatt megértsem, másrészt a laboratóriumi technika, (de még egy gázcsap kinyitása is) más, mint otthon.

A kanadai koszt internacionális. Az étrendben mindig minden termény szerepel. Kedvencem a paradicsomlé. Étkezés előtt 1 pohárral szokás belőle felhajtani. Kedvenc hús a marhahús, de a disznóhús másodrangú étel. (Alakjukat még a férfiak is nagyon féltik.)

A hétköznapok

Beszélgetni kanadaiakkal nagyon nehéz, illetve nem könnyű, mert témáik egészen mások, mint a mieink. Lehet beszélgetni a weekendről, autóról, időjárásról, sportról (népszerű a hoki, si, bézbal, golf, evezés, tenisz.) Első pillanatban úgy hittük, hogy nem sokat változott a megszokott európai környezet, de aztán kiderül, hogy voltaképp csaknem minden más. Mások a városok. Nem népszerűek a bérházak, az emberek többsége nyitott gyeppel körülvett családi házakban lakik. E miatt a városok roppant kiterjedtek. A házak főként fából készülnek, gyakran egy sor vörös téglával, vagy téglaimitációval burkolva. Minden házban olajkályhás központi fűtés, és elektromos úton előállított melegvíz van. Az utcák teli vannak reklámokkal, este pedig a forgó, csillogó hirdetések egymást igyekszenek túlharsogni. Mivel legtöbb családnak autója van, a városi autóbusz forgalom rossz és drága. Más az éghajlat is. Hosszú kemény a tél, hirtelen jön a nyár, jellemzőek az ugrásszerű nagy hőingadozások. Otthon nem beszélünk páratartalomról, de itt megtanulja az ember, hogy mit jelent a meleg, ha magas páratartalommal párosul.

Más a táj is. Ottava dimbes-dombos és telisde-teli van bűbájos tavakkal (köztük a nagy tavak, melyek közül a legkisebb is tízszer akkora, mint a Balaton.) Jellegzetes szép fa a juhar, melynek csipkés levele Kanada szimbóluma, és ámely főleg őszszel színpompás. Akácot, vadgesztenyét keveset látni, gólya madár nincs, fecske is kevés, viszont egy sereg olyan állat él itt, amik otthon ismeretlenek. Ilyen pl. Oddre a púpos chimpmank (mókus féle) a purcupine (sün féle) a hód, a kandúr nagyságú mormota (ettől először megijedtem, de kiderült, hogy növényevő.) A környéken farkas és medve is akad, sőt egyik télen egy mackó átjött az Ottawa folyó jegén és nagy riadalmat okozott a fővárosban szegény feje.

Életszínvonal számokban

Néhány szót végezetül az életszínvonalról. Azzal kezdem, hogy a dollár (forint) hivatalos kurzus reális. Az árak többsége a kurzust alapul véve, olyan mint az otthoni. A magasbab életszínvonal a magasabb bérekben nyilvánul meg. A keresetben elég nagy szélsőségek vannak. Az átlag, évi kb. 3,3 ezer dollár. A vegyészek négy éves egyetemi végzettséggel (a Bachelor degree-vel) az első öt év alatt átlag 6,3-at keresnek, mely 35 éves gyakorlat után felmegy 13-ra. Az 5-6 éves egyetemi végzettség (Mastesr degree) évi 0,9 a doktorátus (Ph.D.) 2,0 többletet jelent. (A számok évi ezer dollárra vonatkoznak.) Legjobban az ipari, aztán az egyetemek, majd a kulturális intézmények fizetnek, a középiskolák gyengébben, s a kevesebbet az üzemi „mes" vegyész keres. A vegyész technikus kezdő fizetése 4,0 összkanadai átlaguk 1,5 ezer dollár. A vegyészmérnök komolyabb kiképzésben részesül és több fizetést is kap, mint a vegyész.

A koszt évente magános embernek 0,8, 4 tagú családnak 1,5 a lakbér 0,75 illetve 1,5 (magas tétel) adó, biztosítások 1,8 illetve 1,4 (kevesebb a családnál,) a kocsitartás évi 0,8. Egy új autó 1,6-tól felfelé kapható, jó férfi öltöny 0,075, egy floridai vagy európai 2 hetes üdülés 0,3 0,6 A villanyszámla (havi 500—200 kwó. fogyasztás esetén) évi 72 dollár. Tessék elővenni papírt és ceruzát, és számítsák ki mennyi marad.

dr. Széll Tamás

Egyetemi nyugdíjasok vidám napja

A Tudományegyetem nőbizottsága vendégül látta nemrégiben az egyetem nyugdíjas állományba került dolgozóit. A nőbizottság asszonyai süteménnyel, sörrel vendégelték meg a nyugdíjasokat, akiknek bizonyára sokáig kellemes emléke lesz ez a néhány vidám óra, amit együtt töltöttek el az egyetemi nőbizottság jóvoltából. Képünkön a nyugdíjasok egy csoportját láthatjuk poharazgatás, beszélgetés közben.

Sikeres év — újabb feladatok

Számvetés a József Attila Tudományegyetem kulturális életéről

Az elmúlt évek során jóegynéhány alkalommal túlterjedt a Tudományegyetem kulturális tevékenységének hatósugara az egyetem falain, s egy-egy rendezvényük Szeged kultúréletének nem mindennapi eseményévé vált. Számottevő fellendülésről mégis csak az elmúlt két évben beszélhetünk — s főként az utóbbiban —, amikor az egyes karokon szétszórtan működő kultúrcsoportokat összegyetemi szintre emelték és létrehozták a Kulturális Bizottságot, hogy irányítsa, összehangolja és színvonalasabbá tegye ezek tevékenységét.

Ez minden művészeti csoportnál fellendülést eredményezett. A nagymultú énekkar Kertész Lajos karnagy vezetésével összeállított színvonalas műsorával lengyelországi hangverseny körúton sikeresen szerepelt. Ez a legsikeresebben működő együttes. Jogos az a kívánság tehát, hogy a jövőben jobban vegye ki a részét a város zenei kultúrszintjének emeléséből. Remélhető, hogy ez nem ütközik semmiféle akadályba.

Az Egyetemi Színpad színjátszócsoportjai közül a Daniss Győző rendezői irányításával működő gárda érdemel legtöbb figyelmet. Az elmúlt években a Hekabé és nemrég A krétakör bemutatásával bebizonyították, hogy a város öntevékeny színjátszóinak élgárdáját képezik. Megérdemeltek volna nagyobb közönségsikert is, ami például Csoma Béla csoportjának jutott a Világjáró bőrönd kisebb igényű előadásai során. Ők Makó járás községeiben léptek föl, az ugyancsak eredményesen működő tánczenekar és népi tánccsoporttal karöltve. Ezeket a falujárásokat a következő években bővíteni kell, a műsort igényesebben összeállítani, ha valóban be akarják tölteni a kulturális nevelés nemes feladatát. Szólnuk kell arról is, hogy igen vitatott a Forrongó irodalom c. műsor összeállítása és rendezése, amiért nemcsak Paál Istvánt kell elmarasztalni. Tovább kell erősíteni a Csányi Miklós által szervezett szavalókórust. E mellett érvel az elmúlt év végén a Kortárssal közösen megrendezett József Attila emlék-esten való sikeres szereplésük is.

Nem volt összegyetemi rendezvény a bölcsészkar fiatal írógárdájának, az „Égess"-nek bemutatkozása, mégis a legmeglepőbb sikerű eseménnyé nőtt. Célszerű lenne, ha ez után ők is élveznék a Kulturális Bizottság támogatását és körük átlépné a kari korlátokat. Erre már történtek kísérletek, ami azt bizonyítja, hogy reális elképzelésről van szó.

Íme dióhéjban sűrítve ezek a Tudományegyetem kulturális eseményeinek legjelentősebb tényei, problémái. A felfelé ívelés, az előbbre lépés tagadhatatlan, épp úgy, mint az aggasztó kérdés: mi lesz jövőre? A legjobb, legtehetségesebb hallgatók most végeznek. Nagy erőfeszítésükbe fog kerülni, hogy ne legyen nagy visszaesés szeptembertől kezdve, de talán ez csak még jobb munkára kell, hogy sarkalljon.

ESZPERANTISTÁK KÖZÖTT

Egy bölcsészhallgató leveléből

Sokat hallottam már róluk, végül egy ismerősöm beszélt rá, hogy vegyek részt a tanfolyamon. Gondoltam, nyelvésznek nem árt egy újabb nyelv tudása.

Először a nyelvvel ismerkedtem. Farkas Ernő tanár, aki több évtizede eszperantista, tanítja csoportunkat. Közvetlen modorban — a felnőtt oktatásnak megfelelő úgynevezett »direkt« módszerrel. Az anyag nagy részét az órákon megtanuljuk így. A nyelv nem nehéz, főleg annak, aki más nyelveket is tanult már. Nyelvtana egyszerű, kivételt nem ismerő, dallamossága az olasz nyelvéhez hasonló. Most, néhány hónapos tanulás után már nem műnyelvnek érzem, mint eleinte. A beszélő szinte a nyelvalkotás nagyszerű folyamatát éli át.

Tanfolyamhallgató társaim diákok, családanyák, pedagógusok, munkások és tisztviselők, akikkel itt az eszperantó körben találkozom csak hétről hétre.

A hallgatóság többsége középkorú, vagy idős. Eszperantisták, akiket nyelvtudásuk, mozgalmi tapasztalataik mellett az eszperantó szellemisége is összekapcsol. Az előadás után beszélgetnek, olvasnak, többen a nyári bulgáriai kongresszus előkészületeit tárgyalják. Vannak, akik ezen a nyáron nem mennek külföldre. Ők a gyulai Eszperantó Nyári Egyetemen készülnek, vagy a balatonkenesei kéthetes táborozásban vesznek részt.

A szekrényben kis könyvtár, az asztalon folyóiratok. Szép kiállítású, tartalmas lapok a világ minden tájáról, a nemzetközi megértést, barátságot szimbolizáló zöld csillaggal.

Az eszmetársak elmondták, hogy az 1963-as évet világszerte az ifjúság évének nyilvánították. A cél az, hogy az ifjúság tömegeit vonják be a mozgalomba. Sok külföldi országban már az iskolákban is tanítják az eszperantót tanrendi, vagy rendkívüli tárgyként. Várják a fiatalokat, főleg pedagógusokat, mert az ifjúsági munka feltétele a nyelvet ismerő és oktatni tudó pedagógus.

Elgondolkodtam azon, hogy egyetemünk hallgatói közül ugyan mennyi most az eszperantista? Ha megismernék a nyelvet és a mozgalmat, bizonyára sokan bekapcsolódnának.

Nem lehetne nálunk, a karon is létrehozni egy eszperantista kört?

Ábrahám Erzsébet

Levelezők felvételi vizsgája a Tanárképző Főiskolán

Két hétig egyfolytában tartottak a vizsgák amig az 1390 jelentkező közül kiválogatták azt a hatszázat aki felvételt nyert a levelező tagozatra

Ellátogattunk az egyik ilyen vizsgára. A magyar — orosz szakra jelentkezőket dr. Vajda László főiskolai tanár magyarból, Mucsi Józsefné magyar nyelvészetből és Erdei Mihály adjunktus orosz nyelv és irodalomból vizsgáztatta.

Nem a lexikális tudást, hanem a szintétizáló képességet, az elemző készséget és a beszéd-készséget, a pedagógus pályára való rátermettséget, a jó kiállást vették elsősorban alapul.

Berta Éva az Újszegedi Kenderfonóban dolgozott eddig, és most értelmesen felel magyarból és nyelvészetből, csupán az orosz beszédkészséggel áll hadilábon. Hermányi Eszter egy Juhász Gyula vers intelligens és alapos elemzésével olyannyira megnyerte a bizottság tetszését, hogy nappali tagozatra javasolták.

A rövid látogatás arról győzött meg bennünket, hogy az új felvételi rendeletet sikeresen alkalmazzák a gyakorlatban. Az itt szerzett tapasztalatokat bizonyára jól tudják hasznosítani majd a nappali tagozatra jelentkezők felvételiztetésénél is.